

היום נלמד בעזרת ה':

סנהדרין דף נד

[ע"פ ביאור 'חברותא']

תניא כוותיה דרבא: בכא על אמו מצינו שנאמר אזהרה "ערות אמך לא תגלה", אבל עונש לא נאמר בה.

ובכא על אשת אביו מצינו עונש ואזהרה. בפרשת אחרי נאמר "ערות אשת אביך לא תגלה אשת אביך היא", ובפרשת קדושים נאמר "איש אשר ישכב את אשת אביו, ערות אביו גילה מות יומתו שניהם דמיהם בם". הברייתא דורשת את הפסוק המדבר בעונשו של הכא על אשת אביו -

"איש" - פרט לקטן, אם בא קטן על אשת אביו הוא פטור.

"אשר ישכב את אשת אביו" - משמע בין אשת אביו שהיא אמו ובין אשת אביו שלא אמו, כל שהיא נשואה לאביו אם בא עליה חייב משום אשת אביו.

אבל אמו שאינה אשת אביו, כגון שנתגרשה מאביו, מניין שהוא חייב עליה, שכן לא נאמר עונש בכא על אמו כי אם בכא על אשת אביו? על כך לומדים ממה שנאמר בכא על אשת אביו פעמיים אותו הדבר - באזהרה נאמר "ערות אשת אביך לא תגלה ערות אביך היא", ובעונש נאמר "ערות אביו גלה", דרשו חכמים שהפסוק הנאמר בעונש הוא 'מופנה' (= מיותר) ואינו נדרש במקומו אלא הוא נאמר כדי להקיש ולדון ממנו גזרה שוה לחייב מיתה באמו בין אם היא אשת אביו ובין אינה אשת אביו. כפי שתפרש הברייתא בהמשך.

וממשיכה הברייתא לדרוש את הפסוק:

"מות יומתו שניהם" - בסקילה.

שאלה: אתה אומר בסקילה: דבר זה מנין לך? או אינו אלא מיתתם באחת מכל מיתות האמורות בתורה?

אלא, נאמר כאן בבא על אשת אביו "דמיהם במ", ונאמר באוב וידעוני "דמיהם במ", מה להלן באוב וידעוני מיתתם בסקילה, שכן נאמר בהם "מות יומתו באבן ירגמו אותם דמיהם במ", ודרשינן בהיקש כשם שמיתתם בסקילה, אף כאן בא על אשת אביו מיתתו בסקילה.

עונש שמענו: לבא על אשת אביו, אבל היכן מצינו אזהרה לאשת אביו? על כך תלמוד לומר "ערות אביך וערות אמך לא תגלה, אמך היא לא תגלה ערותה". ומפרשת הברייתא "ערות אביך" זו אשת אביך. ומכך שהוזכרה אשת אביו סתם, משמע שבין אם היא אמו ובין אינה אמו חייב עליה.

שאלה: אתה אומר: שהפסוק ערות אביך לא תגלה הוא אזהרה לאשת אביך, או אינו אלא גילוי ערות אביך ממש?

תשובה: נאמר כאן: באזהרה "ערות אביך לא תגלה" ונאמר להלן בעונש "ערות אביו גלה", מה להלן באישות הכתוב מדבר, שכן נאמר בעונש "איש אשר ישכב אשת אשת אביו ערות אביו גילה", כשם שערות אביו האמורה בעונש היא ערות אישות, אף כאן בפסוקי האזהרה, כל מקום שנאמר ערות אביך - באישות הכתוב מדבר.

ומשמע: שהאזהרה והעונש שנאמרה באשת אביו היא בין אשת אביו שהיא אמו, בין אשת אביו שאינה אמו, שנישאת לאביו לאחר שנולד. שכן נאמר בסתם "ערות אשת אביך לא תגלה". אבל אמו שאינה אשת אביו, כגון שנתגרשה אמו מאביו, מניין שהיא אסורה לו?

תלמוד לומר "ערות אמך לא תגלה": הרי שאמו אסורה לו בין אם היא עדיין אשת אביו ובין אם נתגרשה ממנו, שהרי לא חילק הכתוב ונקט "אמו" סתם.

שאלה: אין לי אלא באזהרה - שעשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו. עונש מניין?

תשובה: נאמר כאן: באזהרה "ערות אביך לא תגלה", ונאמר להלן בעונש של אשת אביו, "ערות אביו גלה", ופסוק זה מיותר שהרי כבר נאמר באזהרה שביאה על אשת אב היא גילוי ערוות האב. ולכן דרשו חכמים שפסוק זה בא להקיש את העונש לאזהרה בדין אחר.

מה באזהרה מצינו שעשה הכתוב השוותה התורה את אמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו, שכן נאמר "ערות אמך לא תגלה", ודרשין שכל שהיא אמך אסורה. אף בעונש, עשה הכתוב את אמו שאינה אשת אביו, כאמו שהיא אשת אביו, וחייב עליה סקילה.

נמצא שעל איסור אמו מצינו אזהרה - "ערות אמך לא תגלה אמך היא לא תגלה ערותה". ועונש - מיתור "ערות אביו גילה" האמור כאשת אביו.

חוזרת הברייתא לדקדק באזהרה שנאמרה באמו -

אמך היא: "ערות אמך לא תגלה, אמך היא לא תגלה ערותה". מיתור תיבת "אמך היא" משמע, משום אמו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת אב. ומכאן סייעתא לרבא שמתביבת "אמך היא" ניתן למעט שהבא על אמו שהיא אשת אביו אינו עובר אלא משום אמו, אבל מתיבת "ערות אביך היא" לא ניתן לדייק מאומה שכן מפסוק זה דרש רבי יהודה להלן שאשת אביו אסורה גם לאחר מיתה.

עד כאן הברייתא בשיטת רבי יהודה. והגמרא מבארת את שיטת רבנן -

ורבנן: אבל רבנן סוכרים, שהפסוק "ערות אביך לא תגלה" היינו ביאת אביו ממש.

קושיא: **האי מ"ואת זכר נפקא:** כלומר מ"ואת זכר לא תשכב משכבי אשה". ולשם מה הוצרך הכתוב לאסור גם ביאת אביו? תירוץ: **לחייב עליו שתיים:** אחת משום "ואת זכר", ואחת משום "ערות אביו".

וכדרכ יהודה דאמר רב יהודה וכו': נכרי (הגמרא תפרש להלן שהכוונה לישראל, ולישנא מעליא נקט) הבא על אביו חייב שתיים. וכן הבא על אחי אביו, חייב שתיים. אחת משום "ואת זכר", ואחת משום "ערות אחי אביך לא תגלה", דמשמע לרבי יהודה שהכוונה היא אחי אביך ממש.

אמר רבא - מסתברא מילתא דרב יהודה: שאם אירע כן בישראל, שבא על אביו או על אחי אביו, בשוגג, שחייב שתיים, ואף על פי שהוא חייב כרת אחת, מכל מקום בקרבן חייב שתיים. והאי דקאמר "נכרי", לישנא מעליא הוא.

דאי סלקא דעתך שמדובר בנכרי ממש, דינו של נכרי הבא על הזכר מאי ניהו - קטלא, וכי שייך לומר בתרי קטלי בשתי מיתות קטלת ליה? אשר על כן על כרחך מוכח שרבי יהודה דיבר בישראל הבא על אביו בשוגג, שהוא חייב שתי קרבנות.

תניא נמי הכי וכו': ויש שתי אפשרויות לפרש את הברייתא הזו, כדלהלן.

איכא דאמרי: שהברייתא זו היא דלא כרבי יהודה, שכן לדבריו כונת הכתוב "ערות אביך לא תגלה" היינו אשת האב, ואם כן הבא על אביו חייב רק אחד מצד "ואת זכר".

ואיכא דאמרי: אפילו תימא בריתא זו כרבי יהודה, שכן בפסוק ערות אחי אביך לא תגלה מודה רבי יהודה שהכונה היא כפשוטו - ביאת אחי אביו נמצא שהבא על אחי אביו גם לרבי יהודה חייב שתיים. מדין ואת זכר, ומדין ערות אחי אביך. ומייתי לה רבי יהודה בקל וחומר מאחי אביו. ומה אחי אביו דקורבה דאביו הוא, חייב שתיים, הבא על אביו לא כל שכן שהוא חייב שתיים.

קמיפלגי בפלוגתא דאביי ורבא: ומבאר הגמרא כמה נחלקו שני האיכא דאמרי. האיכא דאמרי המחייב גם לרבי יהודה בבא על אביו שתיים - סבר שעונשין מן הדין, ולמידים בקל וחומר אביו מאחי אביו. והאיכא דאמרי הסובר שלרבי יהודה בא על אביו חייב אחת - סבר אין עונשין מן הדין, ולכן דוקא אחי אביו לוקה שתיים, אבל בא על אביו לא. ואם כן הברייתא שנאמר בה בא על אביו לוקה שתיים היא דלא כרבי יהודה.

הגמרא חוזרת לכאר את מחלוקת רבי יהודה ורבנן. בכרייתא נתבאר שלדעת רבי יהודה המקור לאזהרת הבא על אשת אביו הוא ממה שנאמר "ערות אביך לא תגלה".

שאלה: ורבנן: הלומדים מ"ערות אביך לא תגלה" אזהרה לבא על אביו, אזהרה לאשת אביו מניין להם? **תשובה:** **נפקא להו:** מהפסוק שלאחר מכן - "ערות אשת אביך לא תגלה".

ורבי יהודה: סובר שפסוק זה נצרך לאזהרה לאשת אביו לאחר מיתה, שאף לאחר מיתת אביו הוא אסור באשתו.

שאלה: ורבנן: מנין שאשת האב אסורה גם לאחר מיתתו? **תשובה:** **הוא מסיפא דקרא נפקא:** שנאמר "ערות אביך היא", משמע שלעולם היא אסורה מצד ערות אביו.

שאלה: ורבי יהודה: לשם מה נאמר ערות אביך היא? **תשובה:** **הוא מיבעי ליה:** ללמד שהבא על אשת אביו בעוד אביו חי חייב רק על שם אחד. משום אשת אב אתה מחייבו, ואי אתה מחייבו משום אשת איש.

קושיא: **האנן תנן:** במשנתנו הבא על אשת אב, חייב עליה משום אשת אב ומשום אשת איש, בין בחיי אביו בין לאחר מיתת אביו. ולא פליג רבי יהודה, למרות שבדין אמו אשת אביו נחלק וסבר שחייב משום שם אחד, ומדוע בדין אשת אב לא נחלק שהוא חייב רק משום שם אחד של אשת ולא משום אשת איש? **תירוץ:** **אמר אביי:** אף על פי שלא נחלק רבי יהודה במשנה, מכל מקום פליג בברייתא.

שאלה: **ורבנן:** בשלמא אזהרה לאשת אביו לאחר מיתה דרשו מ"ערות אבין היא", אבל עונש דאשת אביו לאחר מיתה מנא להו?

ובשלמא רבי יהודה, מייתי לה בגזרה שוה עונש מאזהרה, כשם שבאזהרה נאמר איסור אשת אביו גם לאחר מיתת אביו כך העונש נאמר על בין על קודם מיתה ובין לאחר מיתה, אלא רבנן מנא להו?

תשובה: **אמרי לך:** רבנן, ההוא אותו הפסוק שהוזכר בעונש "ערות אביו גלה", דמפיק לה רבי יהודה לגזירה שוה לחייב את הבא על אמו במיתה, מפקי ליה אינהו לומדים ממנו רבנן לעונש דאשת אביו לאחר מיתה.

שאלה: **ורבנן:** בשלמא עונש לבא על אמו כשהיא נשואה לאביו, ניתן ללמוד מדין אשת אביו, אבל עונש לאמו שאינה אשת אביו, מנא להו? **תשובה:** **אמר רב שישא בריה דרב אידי:** אמר קרא "אמך היא", עשאה הכתוב לאמו שאינה אשת אביו, כאמו שהיא אשת אביו.

*

למדנו במשנה - הבא על כלתו וכו'. חייב משום כלתו ומשום אשת איש.

קושיא: **לחייב נמי משום אשת בנו:** שכן בפסוק נאמר "ערות כלתך לא תגלה, אשת בנך היא לא תגלה ערותה". הרי שהוזכר לאו נפרד על שם כלתך ועל שם אשת בנך, ומדוע אינו חייב שתיים?

תירוץ: **אמר אביי:** פתח הכתוב "בכלתו" וסיים באשת בנו "אשת בנך היא", מלשון "היא" משמע שבא הכתוב לומר לך, זו היא כלתו האמורה קודם, זו היא אשת בנו. וכתבה התורה כן כדי לחייב את הבא על כלתו גם לאחר מיתת בנו.

משנה: **הבא על הזכור:** עיקרי הדינים שלפנינו כבר נשנו לעיל (נג' א), ומכל מקום חזר התנא וכתבם שנית, כדי לבאר מדוע בהמה שלא חטאה נהרגת.

הבא על אדם זכר, או על בהמה, או אישה שהביאה את הבהמה עליה. גם האיש או האשה וגם הבהמה, דינם בסקילה. ומקור הדין יתבאר בגמרא.

אם אדם חטא בהמה מה חטאה? הרי אין בה דעת, ומדוע היא נסקלת?

גמרא: שאלה: **זכר מנא לן?** מנין שהבא על הזכר נסקל? תשובה: **דתנו רבנן וכו':** נאמר בתורה "ואיש אשר ישכב את זכר משכבי אשה תועבה עשו שניהם מות יומתו דמיהם במ". ודרשו חכמים: "איש" - פרט לקטן.

"אשר ישכב את זכר" - בין גדול בין קטן: כלומר, מדלא כתיב "אשר ישכב את איש זכר", למדנו, שאין חילוק בנשכבים בין גדול לקטן. ואף אם שכב עם קטן שאינו בר חיובא, נסקל. עוד למדנו, שאף במקום שהשוכב אינו בר חיובא, כגון שהיה קטן בן תשע שנים ויום אחד, אם הנשכב היה גדול, נסקל. ואין צריך שיהיו שניהם בני חיובא.

"משכבי אשה" - מגיד לך הכתוב, ששני משכבות באשה: כלומר השוכב עם אחת מכל העריות הכתובות בתורה חייב, בין בא עליה כדרכה ובין בא עליה שלא כדרכה.

אמר רבי ישמעאל, הרי זה בא ללמד ונמצא למד: כלומר, הפסוק "משכבי אשה" בא ללמדנו שיש שני משכבות באשה, אך לימוד זה אינו נצרך בפרשת משכב זכור, כיון שכל משכב זכור אינו כדרכו. אלא נמצא למד לשאר העריות, שמתחייב עליהן אף אם בא עליהן שלא כדרכן.

"מות יומתו" - בסקילה.

שאלה: **אתה אומר בסקילה:** מנין שדינו בסקילה? אולי הוא נידון באחת מכל מיתות האמורות בתורה? תשובה: **נאמר כאן:** "דמיהם במ", ונאמר באוב וידעוני "ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעני מות יומתו באבן ירגמו אתם דמיהם במ". מה להלן כשנאמר "דמיהם במ" נהרגים בסקילה, אף כאן נהרגים בסקילה.

שאלה: **עונש שמענו, אזהרה מניין? תשובה:** **תלמוד לומר "ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה היא".**

שאלה: **למדנו אזהרה לשוכב, אזהרה לנשכב מניין? תשובה:** **תלמוד לומר "לא יהיה קדש מבני ישראל":** כלומר מזומן למשכב זכור.

עד כאן דעת רבי ישמעאל.

רבי עקיבא אומר: אינו צריך פסוק נוסף לאזהרת הנרבע, כי הרי הוא אומר "ואת זכר לא תשכב משכבי אשה", קרי ביה "לא תשכב".

הגמרא ממשיכה לבאר את הדינים שנאמרו במשנה:

בהמה מנא לן: הבא על הבהמה מנא לן שדינו בסקילה?

דתנו רבנן: נאמר בתורה "ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה מות יומת ואת הבהמה תהרגו". ודרשו חכמים, "איש" - פרט לקטן השוכב עם בהמה. "אשר יתן שכבתו בבהמה" - בין בבהמה גדולה, ובין בבהמה קטנה. "מות יומת" - בסקילה.

שאלה: אתה אומר בסקילה: מנין שדינה בסקילה? אולי דינה באחת מכל מיתות האמורות בתורה? **תשובה:** נאמר כאן: "ואת הבהמה תהרגו", ונאמר להלן גבי מסית ומדיח "כי הרג תהרגנו ירך תהיה בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה וסקלתו באבנים ומת", מה להלן כשנאמר לשון "הריגה" נידון בסקילה, אף כאן כשנאמר לשון "תהרגו", נידונים בסקילה.

שאלה: למדנו עונש לשוכב: עם בהמה. אבל עונש לזכר הנשכב לפני בהמה מנלן? **תשובה:** תלמוד לומר "כל שוכב עם בהמה מות יומת": ודרשין - אם אינו ענין 'לשוכב' לאדם הבא על בהמה, שהרי כבר נאמר בו "איש אשר יתן את שכבתו בבהמה מות יומת", תניהו ענין ללמד עונש מיתה 'לנשכב', המביא בהמה עליו.

שאלה: למדנו עונש בין לשוכב בין לנשכב, אזהרה מניין? **תשובה:** תלמוד לומר "ובכל בהמה לא תתן שכבתך לטמאה בה".

שאלה: למדנו אזהרה לשוכב, לנשכב מניין? **תשובה:** תלמוד לומר "לא יהיה קדש מבני ישראל": כלומר מזומן למשכב זכור, ומשגל בהמה.

ומנין לנו ש"קדש" מוסב גם על הנרבע לבהמה? התשובה - הרי הוא אומר "וגם קדש היה בארץ עשו ככל התועבות הגוים אשר הוריש וגו', הרי נזכר לשון "תועבה" אצל "קדש". ומאידך, נאמר בסיום פרשת העריות, ומוסב גם על משכב בהמה "כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ". נמצא שלשון "קדש" הנקרא "תועבה", מוסב גם על משכב בהמה.

עד כאן דברי רבי ישמעאל.

רבי עקיבא אומר: אינו צריך פסוק נוסף לאזהרת הנרבע לבהמה. הרי הוא אומר "ובכל בהמה לא תתן שכבתך", ודרשין לשון "שכבתך" הן לשוכב והן לנשכב, כאילו נאמר "לא תתן שכיבתך".

עד כאן הברייתא. והגמרא מביאה כמה חילוקי דינים הנובעים ממחלוקת רבי ישמעאל ורבי עקיבא:

הבא על הזכור: בהעלם אחד הביא עליו זכר. אמר רבי אבהו - לדברי רבי ישמעאל, חייב שתיים, כיון שנלמדו משני פסוקים נפרדים, חדא, מ"לא תשכב", וחדא מ"לא יהיה קדש", לפיכך חייב חטאת על כל אחד מהם.

ברם, לדברי רבי עקיבא, אינו חייב אלא חטאת אחת. כיון ש"לא תשכב", ו"לא תשכב" חדא היא. ומכיון שנדרש מפסוק אחד, חייב עליו רק חטאת אחת.

אופן נוסף:

הבא על הבהמה: ובהעלם אחד הביא בהמה עליו. אמר רבי אבהו, לדברי רבי ישמעאל חייב שתיים. כיון שהשוכב והנשכב נלמדו משני פסוקים נפרדים, חדא, מ"לא תתן שכבתך", וחדא מ"לא יהיה קדש", לפיכך חייב עליהם שתי חטאות. אך לדברי רבי עקיבא, אינו חייב אלא חטאת אחת. כיון ש"שכבתך", ו"שכיבתך", חדא היא.

אביי אמר: אפילו לדברי רבי ישמעאל נמי אינו חייב אלא אחת. דכי כתיב "לא יהיה קדש", בזנות גברי כתיב. כלומר, במשכב זכור, אך במשכב בהמה לא שייך לשון "קדשות", וזנות. ומה שנאמר לעיל, דילפינן אזהרה לבהמה מ"לא יהיה קדש", אינו אלא לרווחא דמלתא. אבל עיקר האזהרה אינו משם.

קושיא: אלא לרבי ישמעאל אזהרה לנשכב מנא ליה?

תירוץ: נפקא ליה מ"כל שוכב עם בהמה מות יומת": ודרשינן אם אינו ענין לשוכב, לאדם הבא על בהמה, שהרי כבר נאמר בו "איש אשר יתן את שכבתו בבהמה מות יומת", תניהו ענין ללמד עונש מיתה לנשכב, המביא בהמה עליו. ומדאפקיה רחמנא ל"נשכב" בלשון "שוכב", למדנו גם אזהרה ל"נשכב", שהוקש ל"שוכב". ומה "שוכב" ענש והזהיר, אף "נשכב" ענש והזהיר.

ולכן הסיק אביי כיון שאף לדעת רבי ישמעאל למדנו אזהרה לשוכב ולנשכב מאותו פסוק, אינו חייב אלא חטאת אחת.

אופן נוסף:

הנרבע לזכר: ובהעלם אחד נרבע לבהמה. אמר רבי אבהו - לדברי רבי עקיבא הדורש אזהרה לנשכב לבהמה מ"שכבתך" "שכיבתך", חייב שתיים. חדא, מ"לא תשכב", הנאמר בנשכב לאדם, כדלעיל. וחדא, מ"לא תתן שכבתך" האמור בנשכב

לבהמה. אך לדברי רבי ישמעאל הדורש לעיל אזהרה לנשכב לזכר, ולנשכב לבהמה, מ"לא יהיה קדש", ואינו חייב אלא אחת, שהרי את שני הלאוים למדנו מאותו פסוק.

אביי אמר - אפילו לדברי רבי ישמעאל נמי חייב שתיים: שהרי לשיטת אביי, לדעת רבי ישמעאל לא דרשנו אזהרה לנשכב לבהמה מ"לא יהיה קדש", דהוא בזנות דגברי כתיב, כדלעיל.

אלא למדנו מדכתיב "כל שוכב עם בהמה מות יומת". ודרשינן: אם אינו ענין לשוכב, לאדם הבא על בהמה, שהרי כבר נאמר בו "איש אשר יתן את שכבתו בבהמה מות יומת", תניהו ענין ללמד עונש מיתה לנשכב, המביא בהמה עליו. ומדאפקיה רחמנא ל"נשכב" בלשון "שוכב", למדנו גם אזהרה ל"נשכב", שהוקש ל"שוכב". ומה "שוכב" ענש והזהיר, אף "נשכב" ענש והזהיר. כדלעיל. ולכן, אם נרבע לזכר ולבהמה בהעלם אחד, חייב שתי חטאות.

אבל הבא על הזכור: ובהעלם אחד הביא זכר עליו, והמשיך, ובא על הבהמה ובהעלם אחד הביא בהמה עליו, בין לר' אבהו בין לאביי: לרבי ישמעאל, חייב שלש. לרבי עקיבא, חייב שתיים.

לדעת רבי אבהו, הדורש בא על הזכור מ"**לא תשכב**", הביא זכר עליו מ"לא יהיה קדש", בא על הבהמה מ"**לא תתן שכבתך**", חייב שלש חטאות על שלשת הלאוים הללו. אך על נרבע לבהמה הנלמד גם כן מ"לא יהיה קדש" אינו מתחייב.

ולאביי, הדורש בא על הזכור והביאו עליו משני פסוקים נפרדים, חדא, מ"ואת זכר לא תשכב", וחדא, מ"ולא יהיה קדש". ובא על הבהמה, מ"לא תתן שכבתך". חייב שלש חטאות על שלשת הלאוים הללו. אבל משום נרבע לבהמה לא מחייב, כיון שאף הוא נלמד מ"שכבתך" שכיבתך.

*

תנו רבנן זכור לא עשו בו קטן כגדול: כלומר משכב זכור. ויבואר הלן. אך, הרובע בהמה, עשו בה קטנה כגדולה. כלומר, חייב בין אם רבע בהמה גדולה, ובין קטנה.

מאי "לא עשו בו קטן כגדול"?

אמר רב: לא עשו ביאת פחות מכן תשע שנים, כביאת בן תשע שנים. כלומר, אם הנרבע היה קטן שאינו בן תשע, אינו חייב עליו, אפילו אם הרובע היה גדול.

ושמואל אמר: לא עשו ביאת פחות מבן שלש שנים כביאת בן שלש שנים.

שאלה: במאי קמיפלגי?

רב סבר: כיון שאזהרת "נשכב" נלמדת מאזהרת "שוכב", כדעת רבי עקיבא לעיל, כל הדינים דאיתיה בשוכב, איתיה בנשכב, וכל דליתיה בשוכב ליתיה בנשכב. וכיון שהשוכב צריך להיות בן תשע שנים ויום אחד, ובפחות מכך אין ביאתו ביאה, אף הנשכב צריך להיות בן תשע שנים ויום אחד.

ושמואל סבר: "משכבי אשה" כתיב במשכב זכור, ואשה ראויה לביאה מגיל שלש.

תניא כוותיה דרב וכו': ומוכח, שעל הנשכב להיות בן תשע שנים ויום אחד.

[עד כאן ע"פ ביאור 'חברותא']